

NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS 2005/212/YOS,

tehty 24 päivänä helmikuuta 2005,

rikoksen tuottaman hyödyn ja rikoksella saadun omaisuuden sekä rikoksentekovälineiden menetetyksi tuomitsemisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 29 artiklan, 31 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan,

ottaa huomioon Tanskan kuningaskunnan aloitteen ⁽¹⁾,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Rajat ylittävän järjestäytyneen rikollisuuden pääasiallinen vaikutin on taloudellinen hyöty. Näin ollen järjestäytyneen rikollisuuden tehokkaassa ehkäisemisessä ja torjumisessa on keskityttävä rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämiseen, jäädyttämiseen, takavarikoimiseen ja menetetyksi tuomitsemiseen. Tätä vaikeuttavat kuitenkin muun muassa eroavaisuudet jäsenvaltioiden tämän alan lainsäädännössä.
- (2) Wienissä joulukuussa 1998 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä kehoitetaan vahvistamaan kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista EU:n toimintaa toimintasuunnitelman mukaisesti, joka koskee parhaita tapoja panna täytäntöön Amsterdamin sopimuksen määräykset vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisesta ⁽²⁾.
- (3) Wienin toimintasuunnitelman 50 kohdan b alakohdan mukaan viiden vuoden kuluessa Amsterdamin sopimuksen voimaantulosta on kehitettävä ja tarvittaessa lähennettävä rikoksen tuottaman hyödyn takavarikoimista ja menetetyksi tuomitsemista koskevia kansallisia säännöksiä ottaen huomioon hyvässä uskossa toimineen kolmannen osapuolen oikeudet.
- (4) Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien 51 kohdassa todetaan, että rahanpesu on keskeisellä sijalla järjestäytyneessä rikollisuudessa, että se on kitkettävä kaikkialta, missä sitä esiintyy, ja että Eurooppa-neuvosto on vakaasti päättänyt pitää huolen siitä, että ryhdytään konkreettisiin toimiin rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämiseksi, jäädyttämiseksi, takavarikoimiseksi ja menetetyksi tuomitsemiseksi. Lisäksi Eurooppa-neuvosto kehottaa päätelmien 55 kohdassa lähentämään rahanpesun torjuntaa koskevia rikosoikeudellisia säännöksiä ja menettelyjä (esim. varojen jäljittäminen, jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen).
- (5) Neuvoston 27 päivänä maaliskuuta 2000 hyväksymän vuoden 2000 toimintasuunnitelman ”Järjestäytyneen rikollisuuden ehkäiseminen ja valvonta: Euroopan unionin strategia uuden vuosituhannen alkaessa” ⁽³⁾ suosituksen 19 mukaisesti olisi tutkittava, tarvitaanko säädöstä, jossa jäsenvaltioiden parhaat käytänteet huomioon ottaen ja oikeudellisia perusperiaatteita asianmukaisesti noudattaen säädetään mahdollisuudesta todistustaakan keventämiseen tarpeen mukaan rikos-, siviili- tai verolainsäädännössä sellaisen henkilön hallussa olevien varojen alkuperän suhteen, joka on tuomittu järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvästä rikoksesta.
- (6) Kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen, 12 päivänä joulukuuta 2000 tehdyn YK:n yleissopimuksen 12 artiklasta, joka koskee menetetyksi tuomitsemista ja takavarikkoa, seuraa, että sopimusvaltiot voivat harkita mahdollisuutta vaatia, että rikoksentekijä osoittaa rikoksen tuottamaksi hyödyksi väitetyn tai muun menetetyksi tuomittavan omaisuuden laillisen alkuperän, jos tällainen vaatimus on niiden kansallisen lainsäädännön periaatteiden mukainen ja soveltuu oikeudenkäyntien luonteeseen.
- (7) Kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet 8 päivänä marraskuuta 1990 tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesusta, etsinnästä, takavarikosta ja menetetyksi tuomitsemisesta. Eräät jäsenvaltiot ovat antaneet menetetyksi tuomitsemista koskevaan yleissopimuksen 2 artiklaan liittyviä lausumia, joiden mukaan ne ovat velvollisia tuomitsemaan menetyksi vain tiettyjen tarkemmin määriteltyjen rikosten tuottaman hyödyn.
- (8) Neuvoston puitepäättöksessä 2001/500/YOS ⁽⁴⁾ on säännöksiä rahanpesusta, rikoksentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamisesta, jäljittamisestä, jäädyttämisestä tai takavarikoimisesta ja menetetyksi tuomitsemisesta. Puitepäättöksen mukaan jäsenvaltiot ovat lisäksi velvollisia olemaan tekemättä tai pitämättä voimassa vaurioita Euroopan neuvoston yleissopimuksen menetyksi tuomitsemista koskevien määräysten suhteen silloin, kun rikoksesta voi enimmillään seurata yli yhden vuoden pituinen vankeusrangaistus tai vapaudenrajoituksen käsittävä turvaamistoimenpide.
- (9) Tämän alan voimassa olevilla säädöksillä ei ole voitu riittävästi varmistaa tehokasta rajat ylittävää yhteistyötä menetetyksi tuomitsemisen osalta, sillä eräät jäsenvaltiot eivät vielä voi tuomita menetetyksi kaikkien niiden rikosten tuottamaa hyötyä, joista voi seurata yli yhden vuoden pituinen vankeusrangaistus.

⁽¹⁾ EYVL C 184, 2.8.2002, s. 3.

⁽²⁾ EYVL C 19, 23.1.1999, s. 1.

⁽³⁾ EYVL C 124, 3.5.2000, s. 1.

⁽⁴⁾ EYVL L 182, 5.7.2001, s. 1.

(10) Tämän puitepäättöksen tarkoituksena on varmistaa, että kaikissa jäsenvaltioissa on tehokkaat säännöt siitä, milloin rikoksen tuottama hyöty voidaan tuomita menetetyksi, myös kun kyse on todistustaakasta sellaisen henkilön hallussa olevien varojen alkuperän suhteen, joka on tuomittu järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvästä rikoksesta. Tämä päätös liittyy samaan aikaan toimitettavaan Tanskan ehdotukseen puitepäättökseksi rikoksen tuottaman hyödyn menetetyksi tuomitsemista sekä varojen jakamista koskevien päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta Euroopan unionissa.

(11) Tällä puitepäättöksellä ei estetä jäsenvaltiota soveltamasta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja erityisesti syyttömyysolettamaan, omistusoikeuksiin, yhdistymisvapauteen, painovapauteen ja sananvapauteen muissa tiedotusvälineissä liittyviä perusperiaatteitaan,

ON TEHNYT TÄMÄN PUITEPÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Määritelmät

Tässä puitepäättöksessä tarkoitetaan:

- 'rikoksen tuottamalla hyödyllä' rikoksista koituvaa taloudellista etuutta. Se voi olla mitä tahansa omaisuutta seuraavassa luetelmakohdassa määritellyn mukaisesti,
- 'omaisuudella' kaikenlaista aineellista tai aineetonta, irtainta tai kiinteää omaisuutta sekä oikeudellisia asiakirjoja ja välineitä, joilla todistetaan omistusoikeus tai muu oikeus tällaiseen omaisuuteen,
- 'rikoksentekovälineillä' omaisuutta, jota osaksi tai kokonaan käytetään tai aiotaan käyttää millä tavalla tahansa rikoksen tai rikosten tekemiseen,
- 'menetetyksi tuomitsemisella' tuomioistuimen oikeudenkäynnissä rikoksen tai rikosten perusteella määräämää rangaistusta tai toimenpidettä, jolla omaisuus määrätään lopullisesti menetetyksi,
- 'oikeushenkilöllä' yhteenliittymää, jolla on oikeushenkilön asema sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaan, ei kuitenkaan valtioita tai muita julkisia elimiä niiden käytössä julkiseen valtaan liittyviä oikeuksia eikä julkisoikeudellisia kansainvälisiä järjestöjä.

2 artikla

Menetetyksi tuomitseminen

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet voidakseen tuomita osaksi tai kokonaan menetetyksi rikoksentekovälineet ja sellaisen rikoksen tuottaman hyödyn, josta voi seurata yli yhden vuoden pituinen vankeusrangaistus, tai kyseisen hyödyn arvoa vastaavan määrän omaisuutta.

2. Verorikosten osalta jäsenvaltiot voivat käyttää muita menettelyjä kuin rikosoikeudellisia menettelyjä tuomitukseen rikoksentekijän rikoksesta hankkiman hyödyn menetetyksi.

3 artikla

Laajemmat valtuudet menetetyksi tuomitsemiseen

1. Kunkin jäsenvaltion on vähimmillään toteutettava tarvittavat toimenpiteet voidakseen 2 kohdassa tarkoitetuissa olosuhteissa tuomita rikoksesta tuomitun henkilön omaisuuden osaksi tai kokonaan menetetyksi, jos

a) rikos on tehty rikollisjärjestöön osallistumisen kriminalisoinnista Euroopan unionin jäsenvaltioissa 21 päivänä joulukuuta 1998 hyväksytyn yhteisen toiminnan 98/733/YOS⁽¹⁾ puitteissa ja kuuluu jonkin seuraavan säädöksen soveltamisalaan:

- neuvoston puitepäättös 2000/383/YOS, tehty 29 päivänä toukokuuta 2000, rahanväärennyksen estämiseksi annettavan suojan vahvistamisesta rikosoikeudellisten ja muiden seuraamusten avulla euron käyttöönoton yhteydessä⁽²⁾,
- neuvoston puitepäättös 2001/500/YOS, tehty 26 päivänä kesäkuuta 2001, rahanpesusta, rikoksentekovälineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamisesta, jäljittämisestä, jäädyttämisestä tai takavarikoimisesta ja menetetyksi tuomitsemisesta,
- neuvoston puitepäättös 2002/629/YOS, tehty 19 päivänä heinäkuuta 2002, ihmiskaupan torjunnasta⁽³⁾,
- neuvoston puitepäättös 2002/946/YOS, tehty 28 päivänä marraskuuta 2002, rikosoikeudellisten puitteiden vahvistamisesta laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja maassa oleskelussa avustamisen ehkäisemistä varten⁽⁴⁾,
- neuvoston puitepäättös 2004/68/YOS, tehty 22 päivänä joulukuuta 2003, lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja lapsipornografian torjumisesta⁽⁵⁾,

⁽¹⁾ EYVL L 351, 29.12.1998, s. 1.

⁽²⁾ EYVL L 140, 14.6.2000, s. 1.

⁽³⁾ EYVL L 203, 1.8.2002, s. 1.

⁽⁴⁾ EYVL L 328, 5.12.2002, s. 1.

⁽⁵⁾ EUVL L 13, 20.1.2004, s. 44.

— neuvoston puitepäätos 2004/757/YOS, tehty 25 päivänä lokakuuta 2004, laittoman huumausainekaupan rikostunnusmerkistöjä ja seuraamuksia koskevien vähimmäisääntöjen vahvistamisesta ⁽¹⁾;

b) rikos kuuluu terrorismin torjunnasta 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn puitepäätoksen 2002/475/YOS ⁽²⁾ piiriin,

edellyttäen että edellä mainittujen puitepäästösten mukaisesti

— jollei kyseessä ole rahanpesurikos, rikoksesta voidaan langettaa vankeusrangaistuksia, joiden pituus enimmillään on vähintään 5–10 vuotta,

— rahanpesurikoksesta voidaan langettaa vankeusrangaistuksia, joiden pituus enimmillään on vähintään 4 vuotta,

ja että rikoksesta voi olla taloudellista hyötyä.

2. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta menetetyksi tuomitseminen tämän artiklan nojalla on mahdollista ainakin:

a) siinä tapauksessa, että kansallinen tuomioistuin on täsmällisten tosiseikkojen perusteella täysin vakuuttunut, että kyseisen omaisuus on peräisin rikokseen syyllistyneeksi todetun henkilön rikollisesta toiminnasta 1 kohdassa tarkoitettua rikoksesta tuomitsemista edeltävänä aikana, jonka tuomioistuin arvioi kohtuulliseksi tapaukseen liittyvien olosuhteiden perusteella; tai, vaihtoehtoisesti

b) siinä tapauksessa, että kansallinen tuomioistuin on täsmällisten tosiseikkojen perusteella täysin vakuuttunut, että kyseisen omaisuus on peräisin rikokseen syyllistyneeksi todetun henkilön vastaavanlaisesta rikollisesta toiminnasta 1 kohdassa tarkoitettua rikoksesta tuomitsemista edeltävänä aikana, jonka tuomioistuin arvioi kohtuulliseksi tapaukseen liittyvien olosuhteiden perusteella; tai, vaihtoehtoisesti

c) siinä tapauksessa, että osoitetaan, että rikokseen syyllistyneeksi todetun henkilön omaisuuden arvo on suhteeton verrattuna hänen laillisiin tuloihinsa, ja kansallinen tuomioistuin on täsmällisten tosiseikkojen perusteella täysin vakuuttunut, että kyseinen omaisuus on peräisin tämän rikokseen syyllistyneeksi todetun henkilön rikollisesta toiminnasta.

3. Kukin jäsenvaltio voi harkita lisäksi tarvittavien toimenpiteiden toteuttamista varmistaakseen, että 1 ja 2 kohdassa mainittujen edellytysten vallitessa voidaan osaksi tai kokonaan menetetyksi tuomita asianomaisen henkilön lähiomaisten hank-

kima omaisuus tai sellaiselle oikeushenkilölle siirretty omaisuus, johon asianomaisella henkilöllä yksin tai yhdessä lähiomaistensa kanssa on määräysvalta. Tätä sovelletaan myös, jos asianomainen henkilö saa huomattavan osan oikeushenkilön tuloista.

4. Jäsenvaltiot voivat käyttää muita kuin rikosoikeudellisia menettelyjä tuomitakseen rikoksentekijän kyseisen omaisuuden menetetyksi.

4 artikla

Oikeusturvakeinot

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että 2 ja 3 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden kohteeksi joutuneilla asianosaisilla on oikeuksiensa turvaamiseksi tehokkaita oikeusturvakeinoja.

5 artikla

Suojalauseke

Tämä puitepäätos ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa tarkoitettuja perusoikeuksia ja perusperiaatteita, joihin kuuluu erityisesti syyttömyysolettama.

6 artikla

Täytäntöönpano

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tämän puitepäätoksen noudattamisen edellyttämät toimenpiteet viimeistään 15 päivänä maaliskuuta 2007.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava 15 päivään maaliskuuta 2007 mennessä neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle kirjallisina säännökset, jotka ne ovat antaneet tässä puitepäätoksessa niille asetettujen velvoitteiden saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Neuvosto arvioi 15 päivään kesäkuuta 2007 mennessä näihin tietoihin perustuvan kertomuksen ja komission kirjallisen kertomuksen perusteella, ovatko jäsenvaltiot toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet tämän puitepäätoksen noudattamiseksi.

7 artikla

Voimaantulo

Tämä puitepäätos tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tehty Brysselissä 24 päivänä helmikuuta 2005.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

N. SCHMIT

⁽¹⁾ EUVL L 335, 11.11.2004, s. 8.

⁽²⁾ EYVL L 164, 22.6.2002, s. 3.